

Drammen kommune
Lier kommune
Modum kommune
Sigdal kommune
Øvre Eiker kommune

Drammen, 5.10.23

Informasjon fra RfD om økonomisk situasjon og gebyrutvikling

Vi viser til orientering og drøftinger i representantskapet og kontaktutvalget høsten 2023. Som avtalt kommer RfD med en redegjørelse om kostnadsutvikling og gebyrutvikling i forkant av årets gebyrsak.

1. Selvkostfond og kostnadsutvikling

Drammensregionen har gjennom mange år hatt betydelig lavere renovasjonsgebyrer enn nabokommunene. (se figur 1 på siste side). Mye av dette skyldes stordriftsfordeler og effektiv drift, men i tillegg har tidligere opparbeidede selvkostfond vært benyttet til delvis finansiering av tjenesten (se figur 2 på siste side). Ved utløpet av 2023 vil hele selvkostfondet være brukt opp, og videre bruk av selvkostfond til å finansiere underskudd vil ikke lenger være mulig. Underfinansieringen for inneværende år er på cirka 8,2%.

Kostnaden på de fleste innsatsfaktorene til renovasjon er økende, grunnet nasjonale og internasjonale markedsforhold. Ved anbudskonkurranser har prisene vært høyere enn forventet, og indeksen for regulering av nåværende kontrakter har vært høyere enn antatt. Utsorterte avfallstyper med positiv verdi (metall, papir m.m.) følger internasjonale indekser, og inntekten av dette er lavere enn tidligere.

Økte markedspriser, reduserte inntekter fra avsetning og at finansiering fra selvkostfond ikke lenger er mulig, gjør at gebyrene i 2024 vil øke mer enn tidligere år. Styret har iverksatt tiltak for å unngå at denne økningen blir for stor. Uten tiltak ville en gebyrøkning på rundt 20 % vært nødvendig for å gå i balanse.

2. Tiltak for å redusere gebyrøkning

Styret har allerede hatt en kritisk gjennomgang av kostnader, og det er iverksatt betydelige tiltak. En rekke prosjekter er utsatt eller nedskalert, og det legges opp til redusert bruk av vikarer og eksterne konsulenter. Det gjennomføres kutt i personalgoder, økte egenandeler, økte næringspriser, utmelding fra organisasjoner og tiltak mot «gratispassasjerer». Åpningstider på gjenvinningsstasjoner vil bli gjennomgått og optimalisert med tanke på mer effektiv ressursbruk.

I 2024 budsjettet er det forutsatt to kostnadsbesparende tiltak som vi ønsker å redegjøre spesielt for:

Tiltak 1: Ordningen med «gratis» hageavfallsinnsamling avvikles

Siden etableringen av RfD har innbyggerne hatt tilbud om «gratis» innsamling hageavfall på våren. Tjenesten er langt fra gratis, men medfører en kostnad på cirka 1,5 millioner kroner som finansieres gjennom renovasjonsgebyret. Mange opplever det vanskelig å treffe kravet til tidspunkt og pakking, og de aller fleste velger å levere hageavfall på gjenvinningsstasjonen. De siste årene har om lag 10% av innbyggerne benyttet seg av tjenesten. Det betyr at 90% av innbyggerne blir belastet for en tjeneste de aldri benytter.

- ⇒ RfD vil fra 2024 avvikle ordningen med «gratis» hageavfallsinnsamling og erstatte denne med en bestillingstjeneste mot betaling.

Tiltak 2: Det innføres brukerbetaling på gjenvinningsstasjoner

De aller fleste kommuner i Norge praktiserer ulike former for brukerbetaling for levering av avfall på gjenvinningsstasjoner. Dette er i tråd med «forurensar-betaler prinsippet», noe som gir en mer rettferdig kostnadsbelastning enn å legge kostnaden inn i renovasjonsgebyret.

I Drammensregionen er alle kostnadene til drift av gjenvinningsstasjoner inkludert i renovasjonsgebyret. Den reelle kostnaden for en avfallslevering er i gjennomsnitt ca. 300 kroner inkl. mva. En husstand bruker i snitt gjenvinningsstasjonen 4-5 ganger per år, og ordningen med «gratis» levering innebærer derfor at hver husstand belastes 1200-1500 kroner per år, enten de benytter tjenesten eller ikke. Denne ordningen er svært gunstig for de som bruker gjenvinningsstasjonen mye, men ugunstig for de som bruker tilbudet lite.

Styret mener det vil være både rettferdig og hensiktsmessig med en egenandel, og vil legge dette til grunn for årets gebyrsak. En egenandel på rundt 100 kr for en normalt stor levering av husholdningsavfall anses rimelig.

- ⇒ RfD vil fra 2024 legge brukerbetaling på gjenvinningsstasjoner, og vil foreslå dette i årets gebyrsak.

3. Drøfting av motargumenter

Styret har allerede hatt en grundig drøfting av fordeler og ulemper ved tiltakene som medfører brukerbetaling. Det er lagt stor vekt på å analysere og drøfte eventuelle uønskede konsekvenser.

Det vanligste argumentet mot brukerbetaling er at det vil føre til økt forsøpling. Selv om såkalte «villfyllinger» var et problem på 1970 og -80 tallet er det ingenting som tyder på at privatpersoner i våre dager begår miljøkriminalitet for å slippe å betale 100 kroner. Det finnes flere tiår med erfaring fra andre kommuner som tilsier at denne frykten ikke er reell. Våre nabokommuner har nå praktisert brukerbetaling lenge, og det ser ikke ut til å være noen sammenheng mellom brukerbetaling og forsøpling. RfD har også egen erfaring fra nedleggelse av returpunkter i 2015, som heller ikke førte til økt forsøpling, selv om mange fryktet dette.

Noen vil sikkert hevde at innbyggerne belastes en ny og unødvendig kostnad. Dette er ikke tilfelle. Renovasjon utføres til selvkost, og kostnaden belastes innbyggerne uansett om det skjer over renovasjonsgebyret eller gjennom brukerbetaling. Brukerbetaling gjør at de som bruker tjenesten lite, vil få lavere total kostnadsbelastning, mens de som bruker tjenesten mye må betale mer. Dette er mest rettferdig, og i tråd med prinsippet om «forurensar betaler», som ligger til grunn for norsk avfallspolitikk.

Ved innføring av brukerbetaling vil nok innbyggerne forvente en reduksjon i renovasjonsgebyret. Dersom alle andre forhold var konstante, ville renovasjonsgebyret ha gått ned med cirka 10 %. På grunn av forhold som tidligere er beskrevet i dette dokumentet kommer ikke renovasjonsgebyret til å gå ned i 2024, men økningen blir mindre enn den ville vært uten tiltak. RfD innser at dette er et budskap som vil være krevende å forklare, men styrets vurdering er at dette er et bedre alternativ enn å argumentere for en svært høy gebyrøkning.

Standard renovasjonsgebyr med de foreslåtte tiltak vil bli 4250,- kr inkl. mva. i 2024. Uten brukerbetaling på gjenvinningsstasjoner vil gebyret bli 4.650, -.

4. Sammenlikning med andre kommuner

Blant våre nabokommuner praktiseres brukerbetaling nå i Asker, Bærum, Holmestrand, Hole, Ringerike og Kongsberg. Dette gjelder også de aller fleste kommuner ellers i landet. Erfaringene er gode, og det oppfattes som en rettferdig ordning som stimulerer til avfallsreduksjon og bedre sortering. Vi har ingen indikasjon på at brukerbetaling fører til økt forsøpling.

Ordningen med fri levering er svært kostnadsdrivende, og utenom RfD-kommunene er det kun Oslo og Krødsherad som praktiserer dette i vår region. Renovasjonsgebyret i disse to kommunene er henholdsvis 68% og 43% høyere enn i RfD-kommunene. (se figur 1). RfD er ikke kjent med at det finnes noen kommuner som har så lavt renovasjonsgebyr som i Drammensregionen og samtidig praktiserer fri levering på gjenvinningsstasjoner. Renovasjonsgebyrer i våre nabokommuner kommer frem av figur 1 på neste side.

5. Oppsummering.

RfD orienterer med dette om at selvkostfondet ikke lenger kan brukes til å finansiere et underskudd på renovasjonstjenesten. Samtidig gjør økte markedspriser og reduserte inntekter at renovasjonsgebyrene vil få høyere økning enn tidligere år. Uten tiltak ville en økning på rundt 20 % ha vært nødvendig. Med de tiltakene RfD nå legger til grunn, vil økningen kun bli ca 7%.

Det iverksettes en rekke tiltak for å bremse kostnadsutviklingen, men det største og viktigste tiltaket vil være innføring av brukerbetaling på gjenvinningsstasjoner. Styret anser dette som et riktig og relevant tiltak. Siden det medfører endring av et tidligere prinsipp, ønsker styret dialog med eierne og politisk forankring av tiltaket.

Standard renovasjonsgebyr med de foreslåtte tiltak vil bli 4250,- kr. inkl. mva. i 2024. Uten brukerbetaling på gjenvinningsstasjoner, vil gebyret bli 4.650, -. Uten noen av de nevnte tiltakene ville gebyret blitt ca. 4.770, -

Styret har vurdert ulike alternativ, herunder høyere brukerbetaling (som ville gitt lavere gebyrøkning), og lavere brukerbetaling, (som ville gitt høyere gebyrøkning). Da saken ble behandlet 4.10.23 konkluderte et enstemmig styre med at 100 kr inkl. mva. var et riktig nivå for brukerbetaling. Forslaget vil bli skriftlig utdypet og fremlagt til den forestående budsjettbehandlingen på vanlig måte.

På grunn av ordningen med felles selvkostregnskap og renovasjonsforskrift er det en forutsetning at alle kommuner vedtar likelydende gebyr samt eventuelle vedtak om brukerbetaling. Denne saken sendes derfor som en orienterings- og drøftingssak i forkant av gebyrsaken.

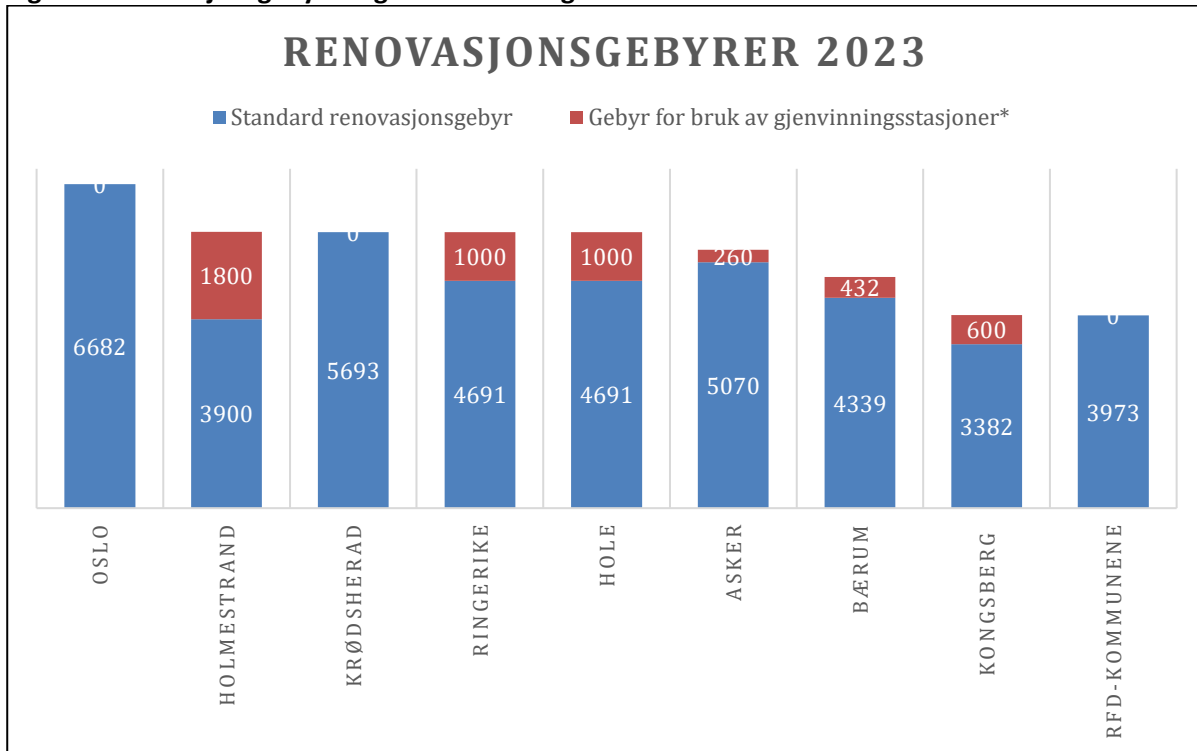
Dersom det er ønskelig at RfD deltar på et møte for å redegjøre nærmere for saken, deltar vi gjerne på dette.

Med vennlig hilsen
for Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS

George Fulford
styreleder

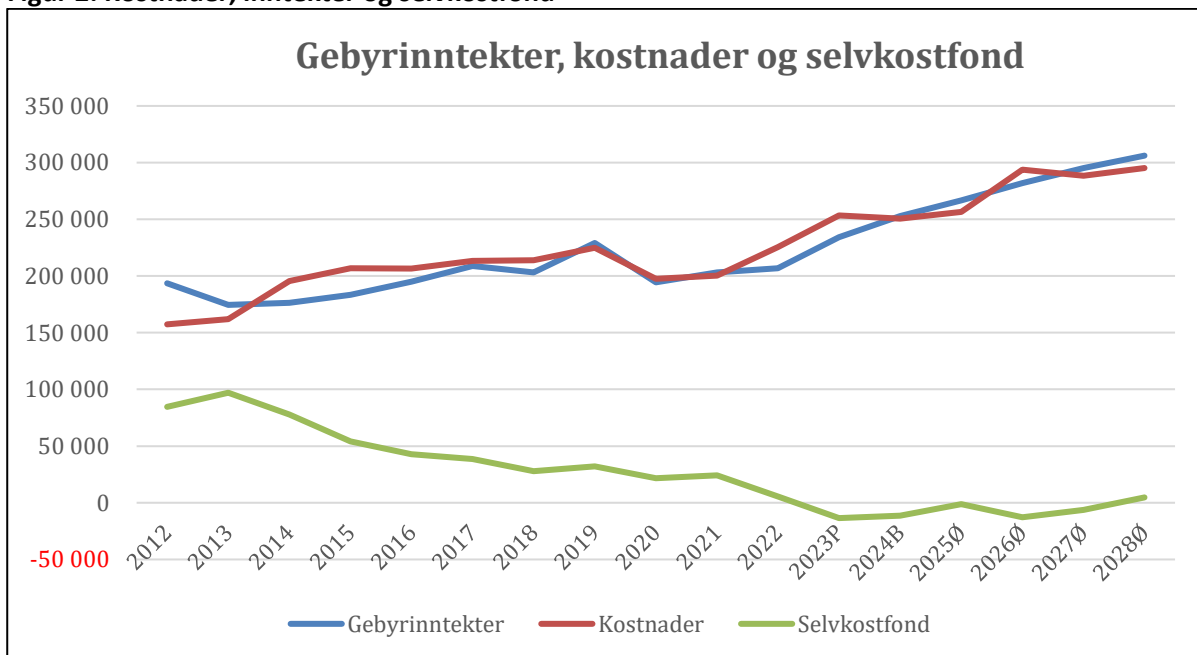

Johan Remmen
daglig leder

Figur 1: Renovasjonsgebyrer og brukerbetaling

* Prisseksemplet gjelder standard renovasjonsgebyr og fire leveringer med 0,5 m³ restavfall (dvs. bil og henger med ca 150 kg avfall). Prissystemet varierer fra kommune til kommune.

Figur 2: Kostnader, inntekter og selvkostfond

Figuren viser hvordan selvkostfondet har vært benyttet til delvis finansiering av renovasjonstjenesten i perioden 2013-2023, og hvordan dette bringes i balanse gjennom budsjett og økonomiplan for perioden 2024-2028.